

[Hvidberg.]

netop indfinder sig dér, hvor lærerens almenforberedelse og kundskabsstandard er i orden, så han har det i sig og behersker det elementære mønster i faget. Det er nu sådan, at dér, hvor læreren selv „ejer tingene“, råder over sit stof, dér indfinder også elevernes aktivitet sig, og gensidigheden kommer i stand. Jeg tror ikke, at man hjælper skolen ved at svække lærernes kundskabsstandard. Der er det ved en sådan viden til bunds, måske erhvervet med møje, måske gennem kamp, at den giver en langt friere undervisning end den i hast opsnappede viden fra et leksikon ved morgenkaffen. Der er i ethvert stof, ikke mindst i de humanistiske fag, som efter min mening her er tilsidesat, visse grundelementer, et mønster, som jeg sagde før, af viden, som man må have i sig for at kunne give en virkelig undervisning, for at ikke det, man kalder den frie undervisning, skal glide ud i det diletantiske og formålsløse.

Efter disse mere almene betragtninger vil jeg nu vende mig til det foreliggende lovforslag, hvor jeg dog væsentligst vil beskæftige mig med § 12. Jeg tror, at man gennem den svækkelse af eksamen, som her er foreslået, når lige det modsatte af det, man tilsigtede både i seminarie og skole, nemlig en mere frigjort undervisning. Det drejer sig jo ikke om eksamen i barneskolen, dér vil jeg forfærdelig gerne tale med de pågældende om eksamen; det drejer sig her om en afgangsprøve, hvor man skal have en vurdering af et arbejde på 4, 5, 6 år, og det drejer sig her om adgang til ansættelse i offentlige embeder. Det er også højst mærkværdigt og, synes jeg, inkonsekvent — det er der allerede gjort opmærksom på her i dag og i mindretallets udtalelse i betænkningen — at man ud af samtlige obligatoriske skolefag vælger nogle få, som gøres til eksamensfag, medens de øvrige, tillige med pædagogik, ikke må gøres til genstand for nogen prøve. Jeg kender særdeles vel begrundelsen derfor: det må ikke virke tilbage på undervisningen og alt det dér, og det behøver det heller ikke at gøre. Selvom der er en prøve eller eksamen, f. eks. i de humanistiske fag, behøver den daglige undervisning aldeles ikke at blive ødelagt eller forringet, navnlig da ikke hvis man indretter eksamenen fornuftigt.

Dernæst, hvordan skal egentlig en seminarieførstander eller rektor, som han nu skal hedde, bære sig ad med at give en udtalelse om hver elevs kundskaber og egnethed til lærergerningen på grundlag af et skøn og ikke karakterer, når det drejer sig om en hel række forskelligartede fag? Mindretallet gør opmærksom på, at det dog næppe bliver andet end rene almindeligheder, han kan udtale, og det vil jeg give mindretallet ret i. Hvad skal derefter de ansættende myndigheder stille op med en stabel af den slags udtalelser? De kan i det hele taget kun bedømme disse udtalelser, når de kender det enkelte seminarium, og her står vi ved noget, som jeg gerne vil fremdrage ganske åbent: det vil meget let føre til, at der — for at bruge et pænt udtryk — ligesom kommer noget mellem seminarierne. Altfor meget vil komme til at bero på den enkelte seminarieførstanders temperament og udtryksmåde. Det vil let komme til at gå sådan, at de, der har ansvar for ansættelsen i folkeskolen, i tidens løb kommer til at anbringe seminarierne i forskellige „klasser“ i stedet for som nu, at der skulle være en ensartet tillid til seminarierne. Måske vil man begynde at arrangere eksamen fra de ansættende myndigheders side.

Nogle seminarielærere har også gjort opmærksom på — og det forekommer mig: overmåde alvorligt — at det vil blive en belastning for dem, at de nu skal undvære de udefra kommende, objektive censorers støtte. Jeg har flere udtalelser derom, men jeg har jo ikke så lang taletid, så jeg tør ikke bruge tiden til at citere dem.

Det er også mærkeligt, at man vil modarbejde det, man kalder eksamenssvældet og eksamenssnobberiet, bl. a. ved at skærpe optagelsesprøven, denne optagelsesprøve, som vi jo allesammen ved netop har en tilbøjelighed til at udarte til en ren hukommelsesprøve. Der vil åbenbart komme til at herske et sandt eksamensraseri ved denne optagelsesprøve, et raseri, der vil forplante sig til de forberedende instanser, d. v. s. eksamensskolen og seminariernes forberedelsesklasser, således at man risikerer at komme fra asken i ilden.

Og egnethedsprøven, som man stadig ikke ved hvori skal bestå, men som dog vel sagtens kommer til at hvile på den ulykke-